

Verkostot ja
niiden johtaminen

Suhde ensin, asia sitten

KTT Timo Järvensivu
verkostotyön ja verkostajohtamisen
asiantuntija, valmentaja ja kehittäjä

Varsinaista kulttuuria –hanke 25.10.2022

Me ollaan kaikki kiireisiä, joten
eiköhän mennä suoraan asiaan...

Virittäydytäänpä ensin,
ettei pilata asian laadukasta
käsittelyä kiirehtimällä...

Muutama peruskysymys ja toimintatapa vaikuttavaan virittäytymiseen verkostotilanteissa

- Hengitä rauhassa 1 minuutti ja pohdi: Mikä tuo sinulle energiaa juuri nyt? Kerro vastauksesi 2-3 avainsanalla
- Mitä teet työkseesi ja missä olet parhaimmillasi? Kerro noin 3-5 avainsanalla
- Mitä odotuksia ja tarpeita Sinulla on tälle tilaisuudelle...? Minimiodotukset? Maksimiodotukset?
- Millä muilla tavoin voisimme rakentaa yhteistä ryhmäämme ja ryhmän keskinäisiä suhteita ennen varsinaista asian käsittelyä...?

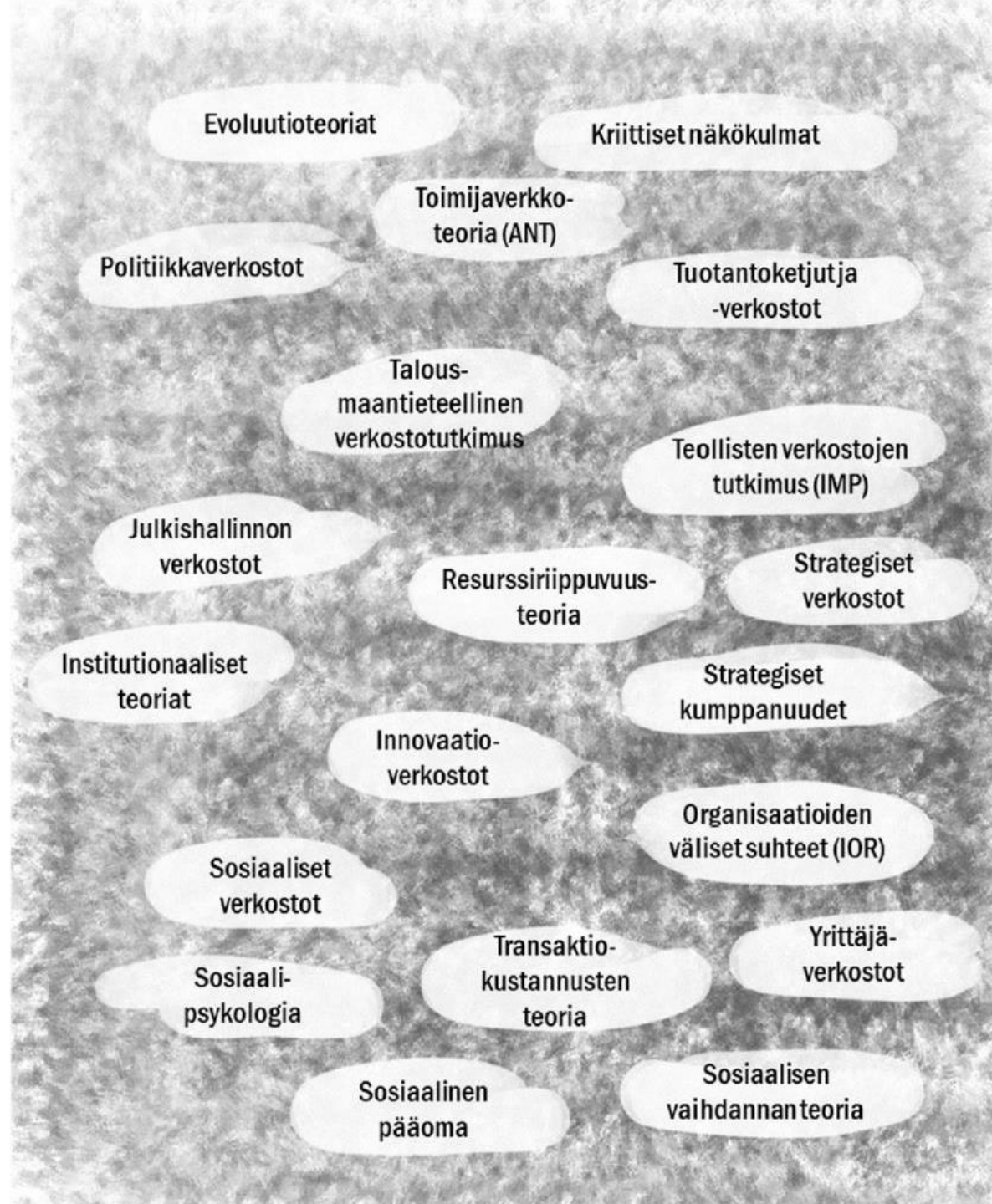
Mitä on verkostotyö
– ja mitä se ei ole?

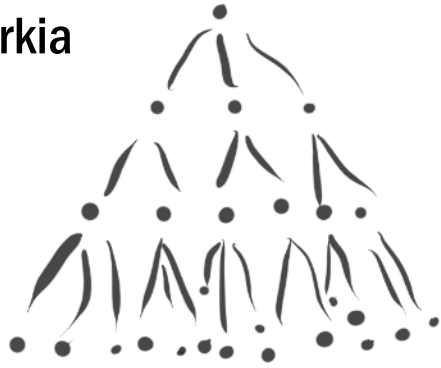
Mitä on verkostotyö?

Verkostotyö on omaehtoisten toimijoiden vastavuoroista, pitkään jatkuvaa ja luottamukseen perustuvaa yhteistyötä

Tutkimus

Hierarkia

Auktoriteetti

Esimiehet ja alaiset

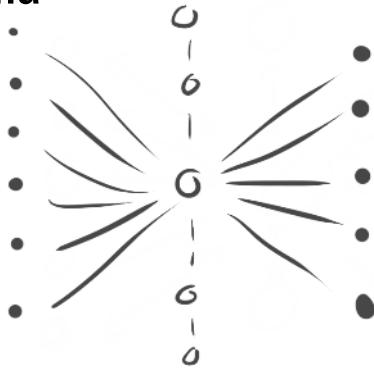
Syvä tiedonvaihto

Selkeä työnjako

Selvät sopimukset

Hyvä kun haluat
hoitaa tehokkaasti
suhteellisen
monimutkaisia
rutiineja

Markkina

Kilpailu

Ostajat, myyjät ja kilpailijat

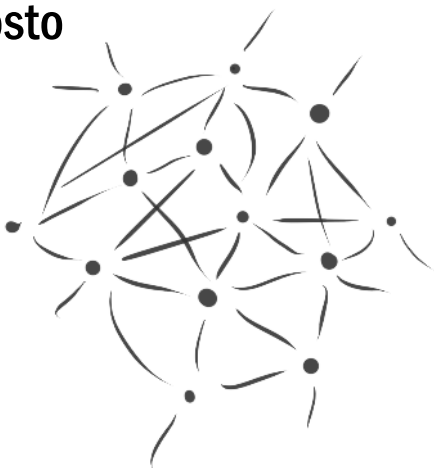
Kevyt tiedonvaihto

Selkeä työnjako

Selvät sopimukset

Hyvä kun haluat
hoitaa tehokkaasti
suhteellisen
yksinkertaisia
rutiineja

Verkosto

Luottamus

Kumppanit

Syvä tiedonvaihto

Joustava työnjako

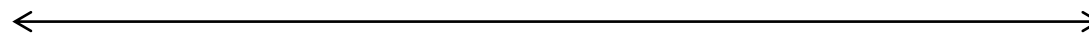
Joustavat sitoumukset

Hyvä kun haluat
lisätä joustavuutta,
luoda jotain uutta
tai muuttaa
olemassa olevaa

Erilaisia verkostoja

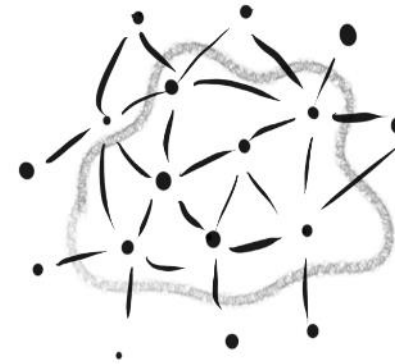
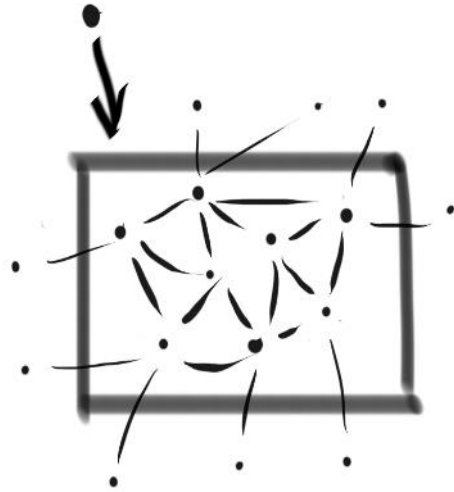
Tavoitteelliset verkostot

Luonnollisesti kehittyvät

Hierarkkisesti johdetut strategiset verkostot

Yhteistyön raamit ja pelisäännöt on määritelty ylhäältä alas. Verkostolla on johtoryhmä tai ohjausryhmä.

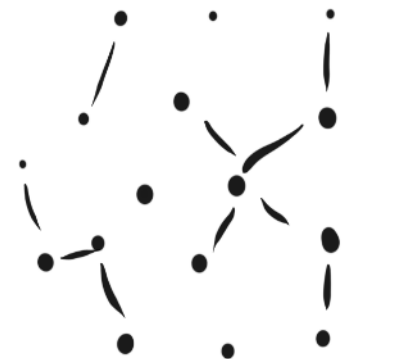
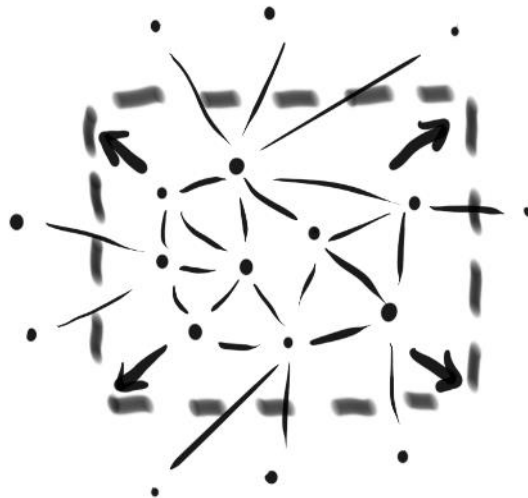

Vapaasti kehittyvät verkostot

Yhteistyöllä on jaetut mutta implisiittiset normit, jotka kehittyvät ajan ja toiminnan myötä. Verkosto organisoituu vapaasti ilman selkeää koordinoitua.

Yhdessä johdetut strategiset verkostot

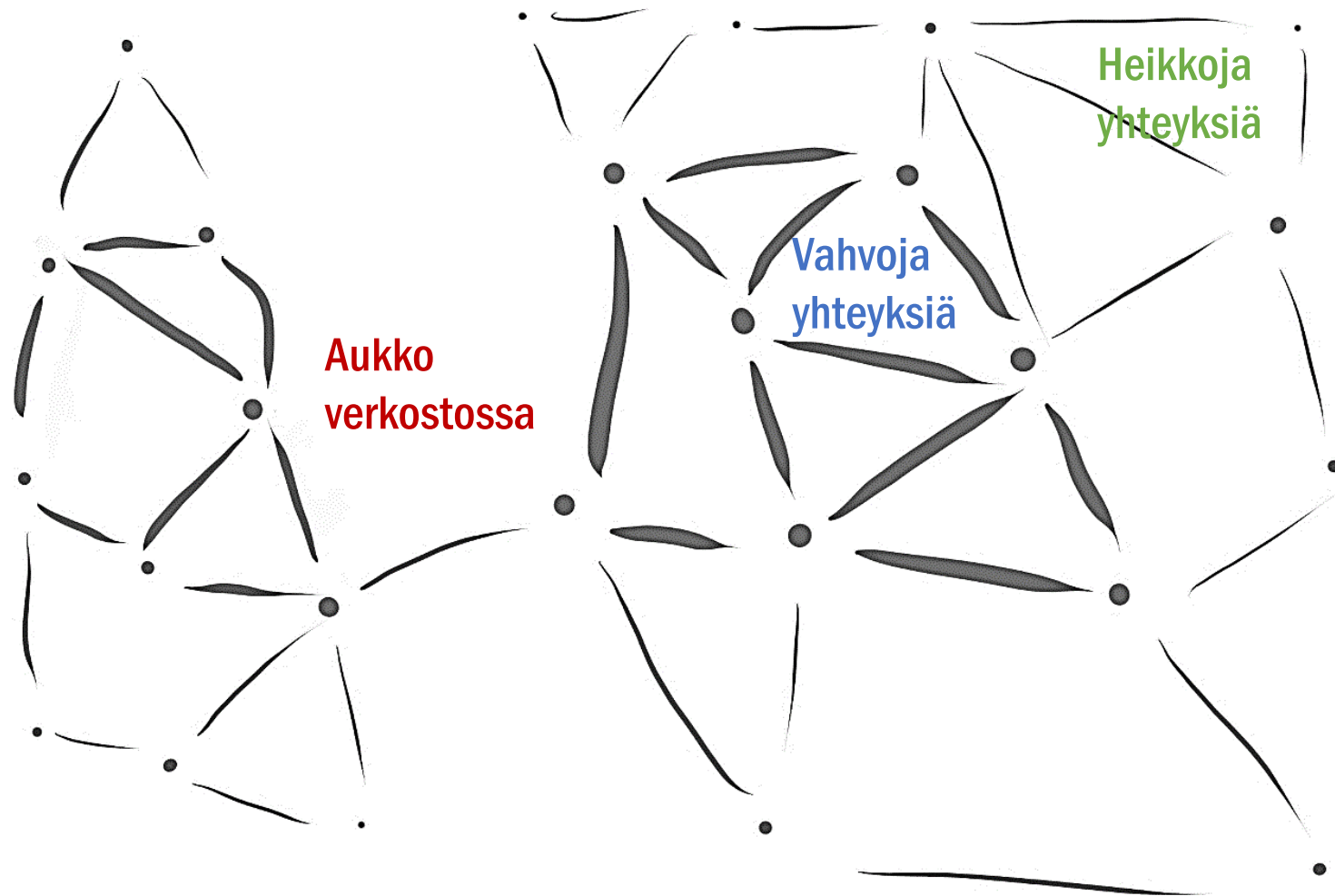
Yhteistyön raamit ja pelisäännöt on määritelty alhaalta ylös yhdessä. Verkostolla on tukiryhmä tai koordinoiva ryhmä.

Kaoottinen organisoituminen

Yhteistyöllä ei ole jaettuja normeja. Jokainen toimija toimii oman sisäisen logiikkansa perusteella.

Uudistuva ja etenevä verkosto

"Heikot" laadukkaat kumppanuudet:

- Joustavat ja vaihtuvat roolit
- *Ad hoc* –yhteydenpito
- Vapaamuotoiset, vapaaehtoiset ja avoimet tapaamiset
- Viestintätavat ja tietojärjestelmät vaihtelevat tarpeen mukaisesti
- Otetaan yhteyttä aina tarpeen mukaan, *jos ja kun muistetaan*

Verkostomaiset
kehittämispöytätyöt
(esim. palvelumuotoilu)
yhdistävät vahvat ja
heikot toimintatavat

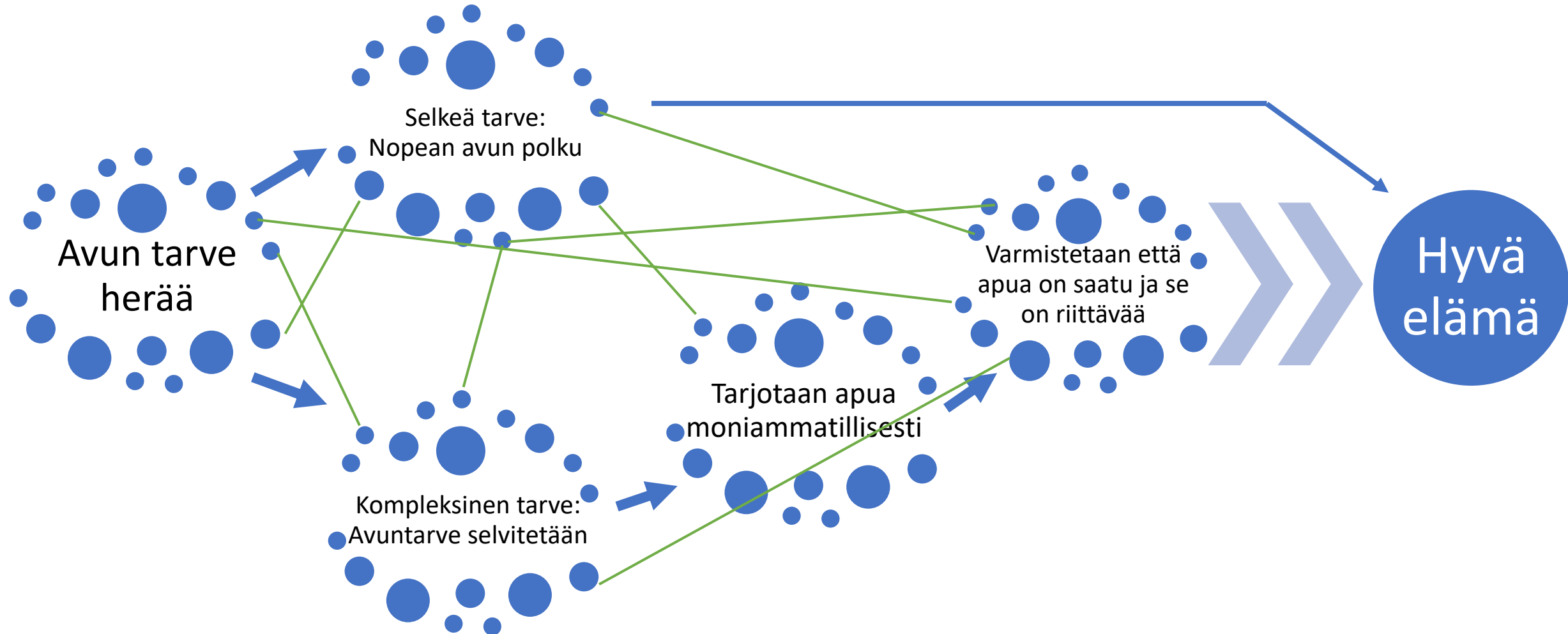
"Vahvat" laadukkaat kumppanuudet:

- Selkeästi sovitut roolit: koordinointi, fasilitointi, viestintä
- Yhteinen tilannehuone tai foorumit, joille kokoontutaan säännöllisesti
- Vakiintunut tapa mitata vaikuttavuutta ja tehokkuutta
- Vakiintuneet viestintätavat
- Yhteiset tietojärjestelmät
- Sopimuksellisuus
- Yhteyttä otetaan sovitusti, *muistaminen on varmistettu*

Palveluntuotantoverkosto: palvelupolku nivelvaiheiseen

Vahvat yhteydet ja selkeä työnjako tekevät palveluntuotannosta tehokkaan.

Heikot yhteydet ja joustava yhteistyö tukevat palveluntuotannon uusiutumista.

Verkostotyötä monella tasolla ja monet siilot ylittäen

Maailman ymmärtämiseksi

Yhteinen ymmärrystyö, jolla pyritään rakentamaan merkityksellistä kuvaa ympäröivästä yhteiskunnasta

Vaikuttamistyössä

Yhteistyö poliittisissa prosesseissa

Strategian kehittämisessä

Yhteiset prosessit tilannekuvan ja strategian muodostamiseksi

Palvelupolun kehittämisessä

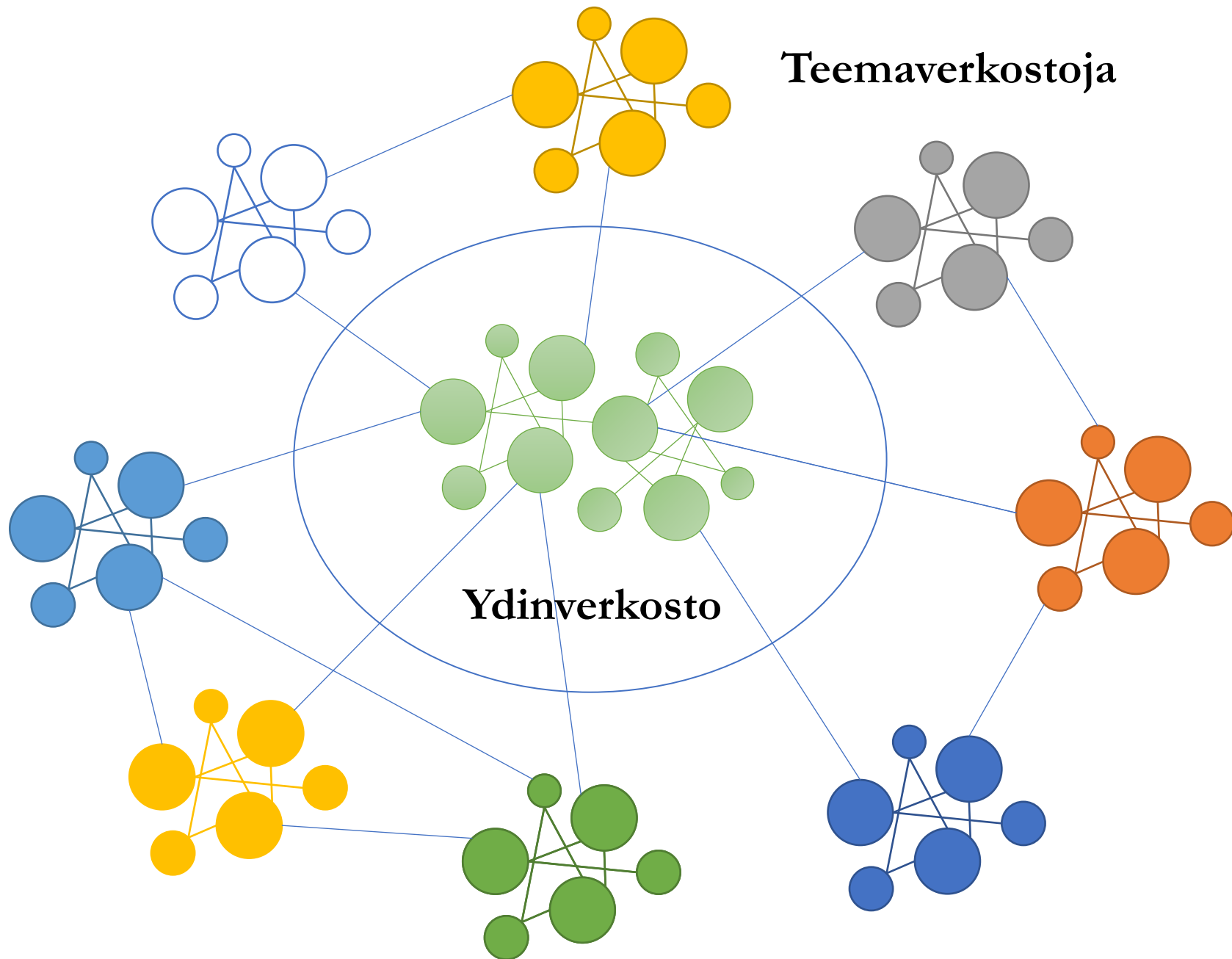
Kehittämispalaverit yhteisten palveluprosessien sujuvoittamiseksi

Asiakasrajapinnassa

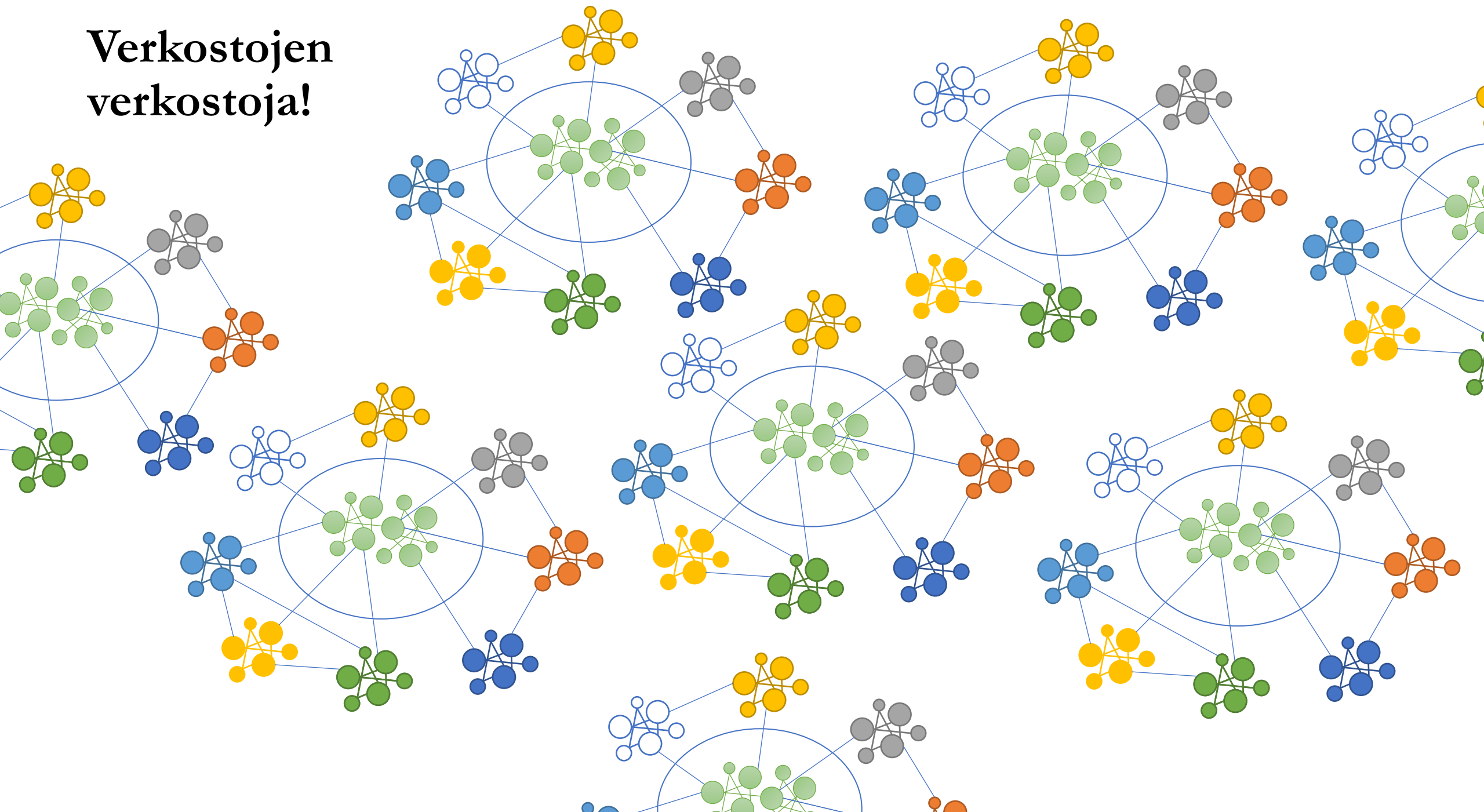
Verkostopalaverit yhteisen asiakkaan palvelemiseksi

Toisiinsa kytkeytyneitä verkostoja

Esimerkiksi
ydinverkosto ja
teemaverkostot

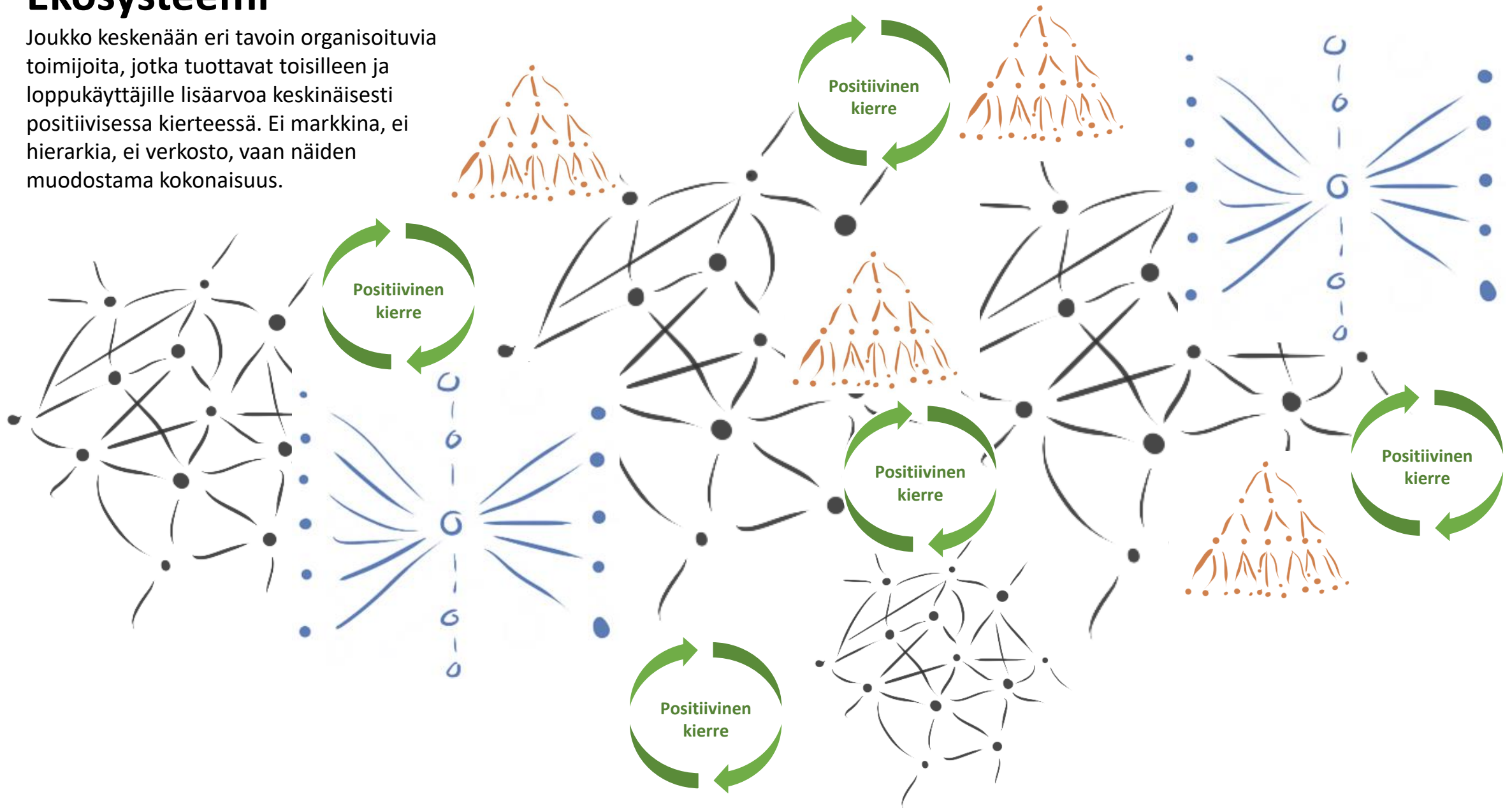

Verkostojen verkostoja!

Ekosysteemi

Joukko keskenään eri tavoin organisoituvia toimijoita, jotka tuottavat toisilleen ja loppukäyttäjille lisäarvoa keskinäisesti positiivisessa kiertessä. Ei markkina, ei hierarkia, ei verkosto, vaan näiden muodostama kokonaisuus.

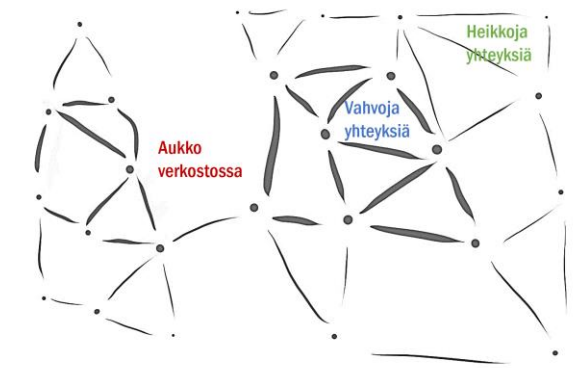

Minkälaisissa verkostoissa toimimme?

Tehtävä: verkoston kuvaaminen

- Valitse yksi verkosto (tai verkostojen verkosto), jonka haluat ottaa tänään kehittämisen kohteeksi.
- Piirrä tästä verkostosta (tai verkostojen verkostosta) yksi kuva. Piirrä nykytila mahdollisimman realistisesti, ei toivetilaa.
- Käytä piirtämiseen aikaa korkeintaan 10 minuuttia. Kuvaustyyli on täysin vapaa. Verkoston voisi varmasti kuvata monellakin eri tavalla; valitse se kuvaustapa, joka tässä hetkessä tuntuu luontevimmalle. Tärkeintä ei ole täydellisyys vaan intuitiivinen, nopea kuvaaminen.
- Valmistaudu kertomaan piirtämästäsi verkostokuvasta lyhyesti pienryhmässä ja/tai yhteisessä keskustelussa.

Verkostotyötä monella tasolla ja monet silot ylittäen

Julkinen
Sisäinen verkosto
Yksityinen

Ulkoinen verkosto
3. sektori

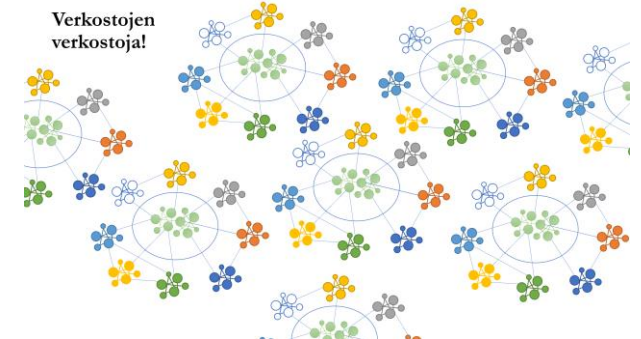
Maailman ymmärtämiseksi
Yhteinen ymmärrys, jolla pyritään rakentamaan merkityksellistä kuvaa ympäröivästä yhteiskunnasta

Vaikuttamistyössä
Yhteistyö poliittisissa prosesseissa

Strategian kehittämisessä
Yhteiset prosessit tilannekuvan ja strategian muodostamiseksi

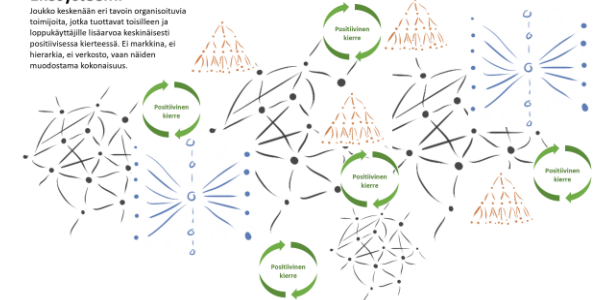
Palvelupolun kehittämisessä
Kehittämispalaverit yhteisten palveluprosessien sujuvoittamiseksi

Asiakasrajapinnassa
Verkostopalaverit yhteisen asiakkaan palvelemiseksi

Ekosysteemi

Joukko keskenään eri tavoin organisoituvia toimijoita, jotka tuottavat tulojaan ja lopputuloksille lisäarvoa keskinäisesti positiivisessa kiertessä. Ei markkina, ei hierarkia, ei verkosto, vaan niiden muodostama kokonaisuus.

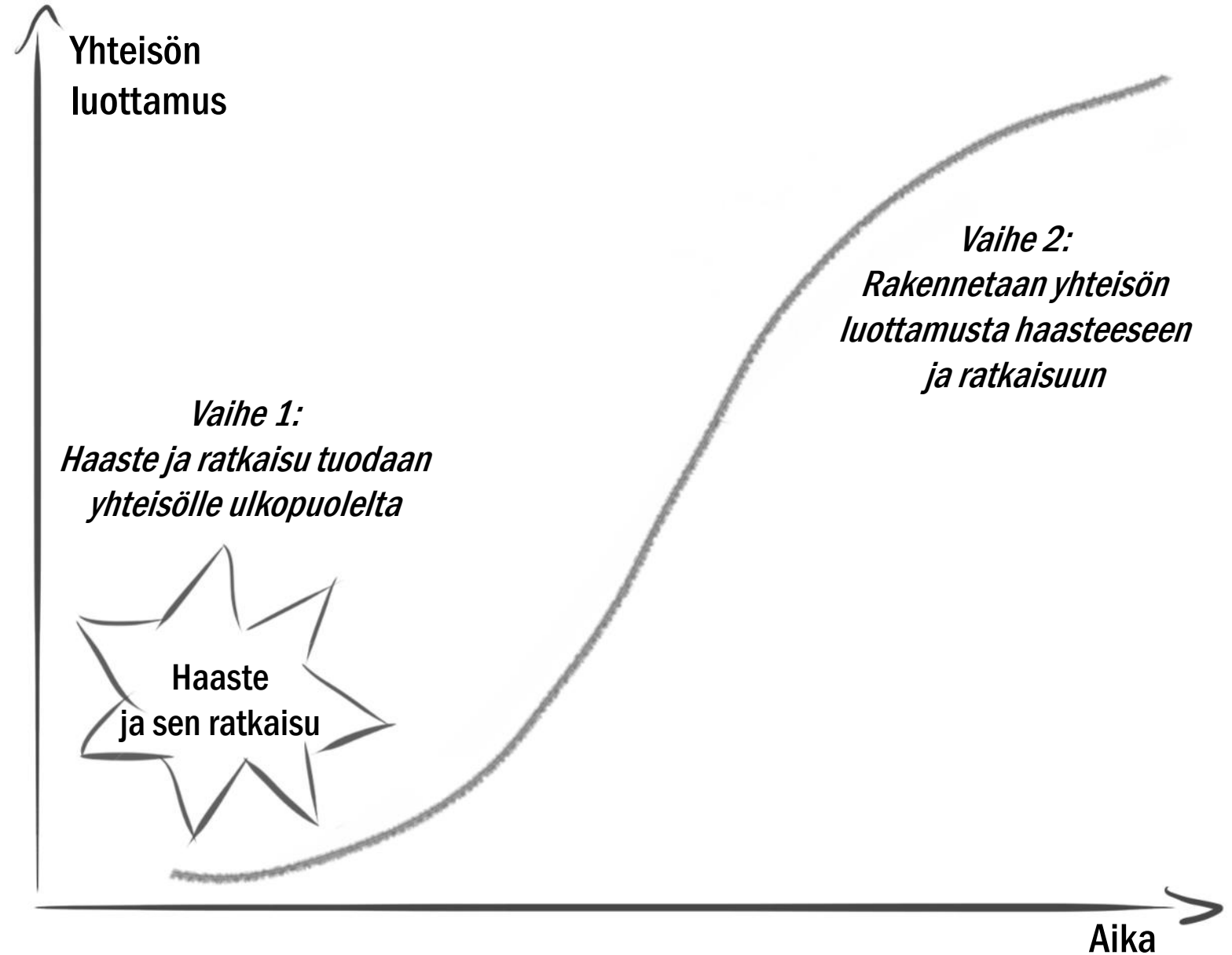

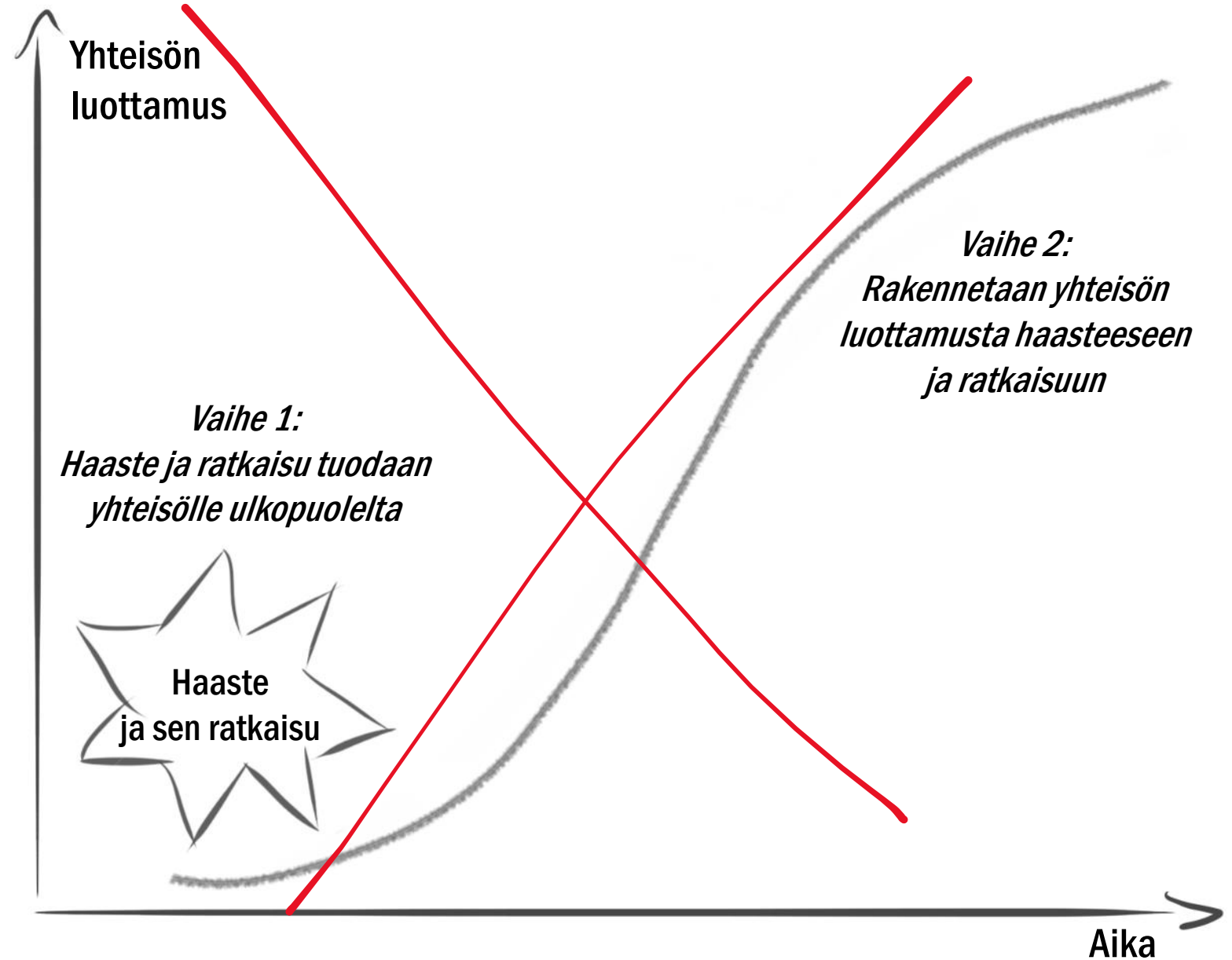
Toimivan verkoston ydintekijät:
Suhde ensin, asia sitten

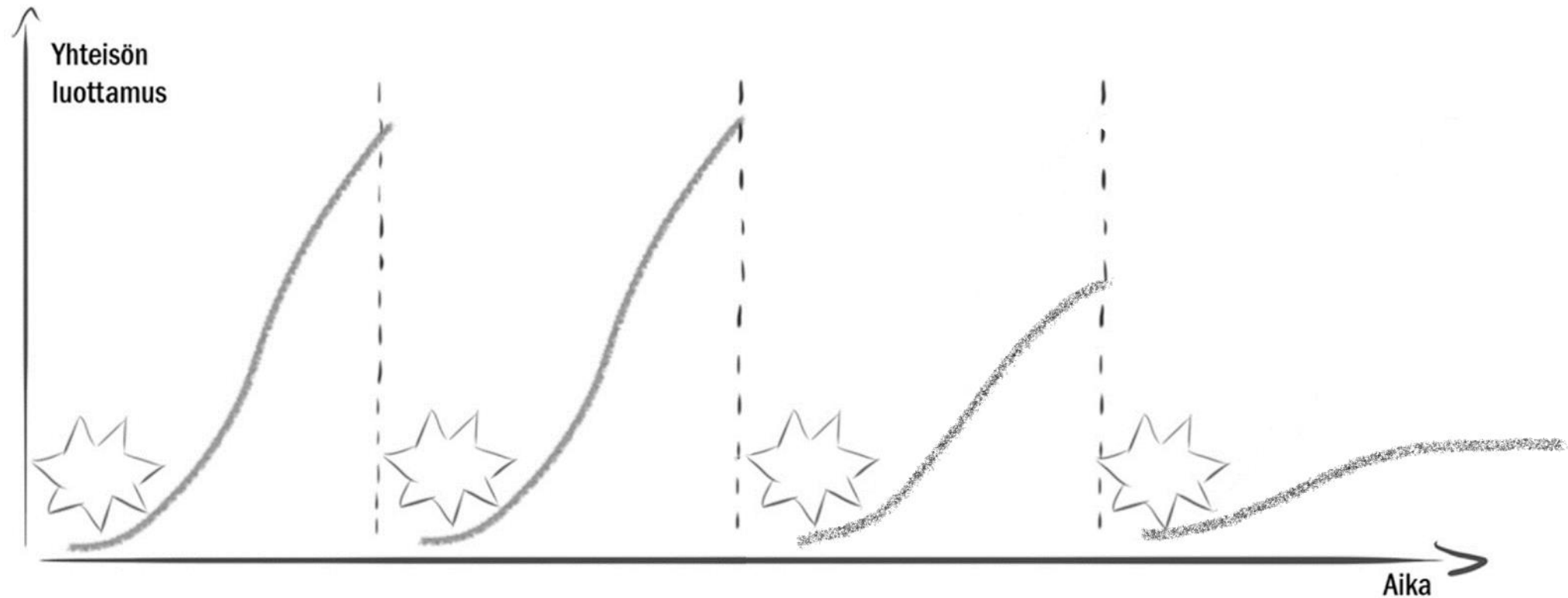
Kehittäminen toisten puolesta

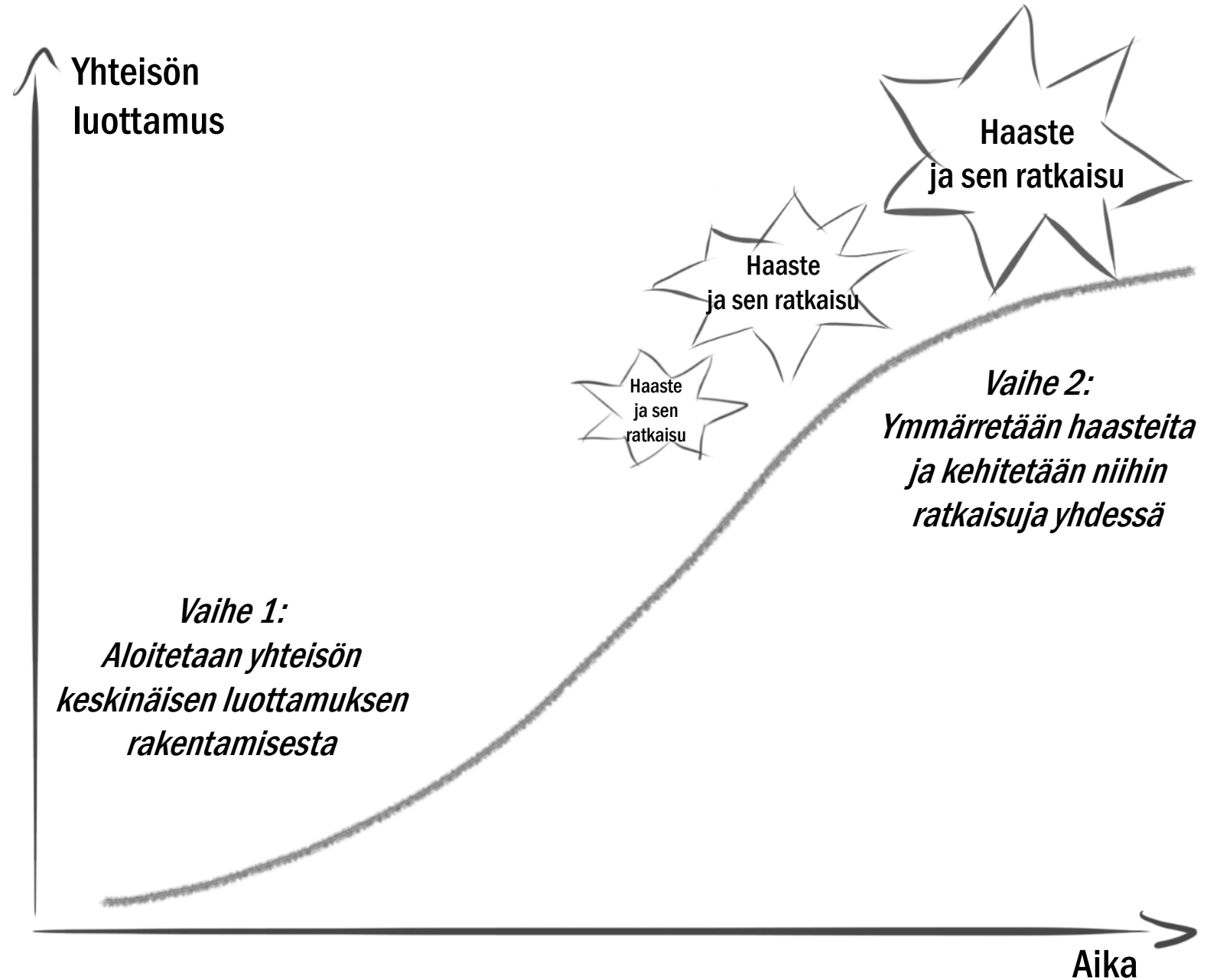
Kehittäminen toisten puolesta

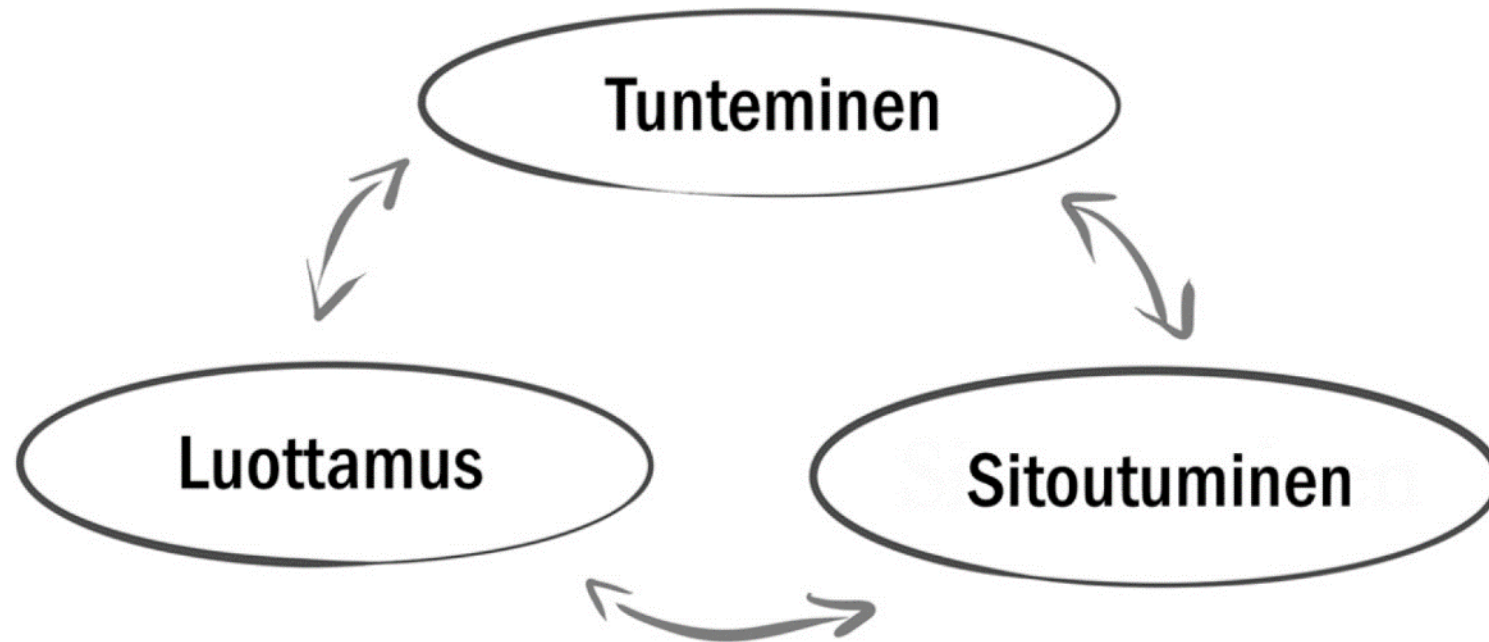
Toisten puolesta kehittämisen noidankehä

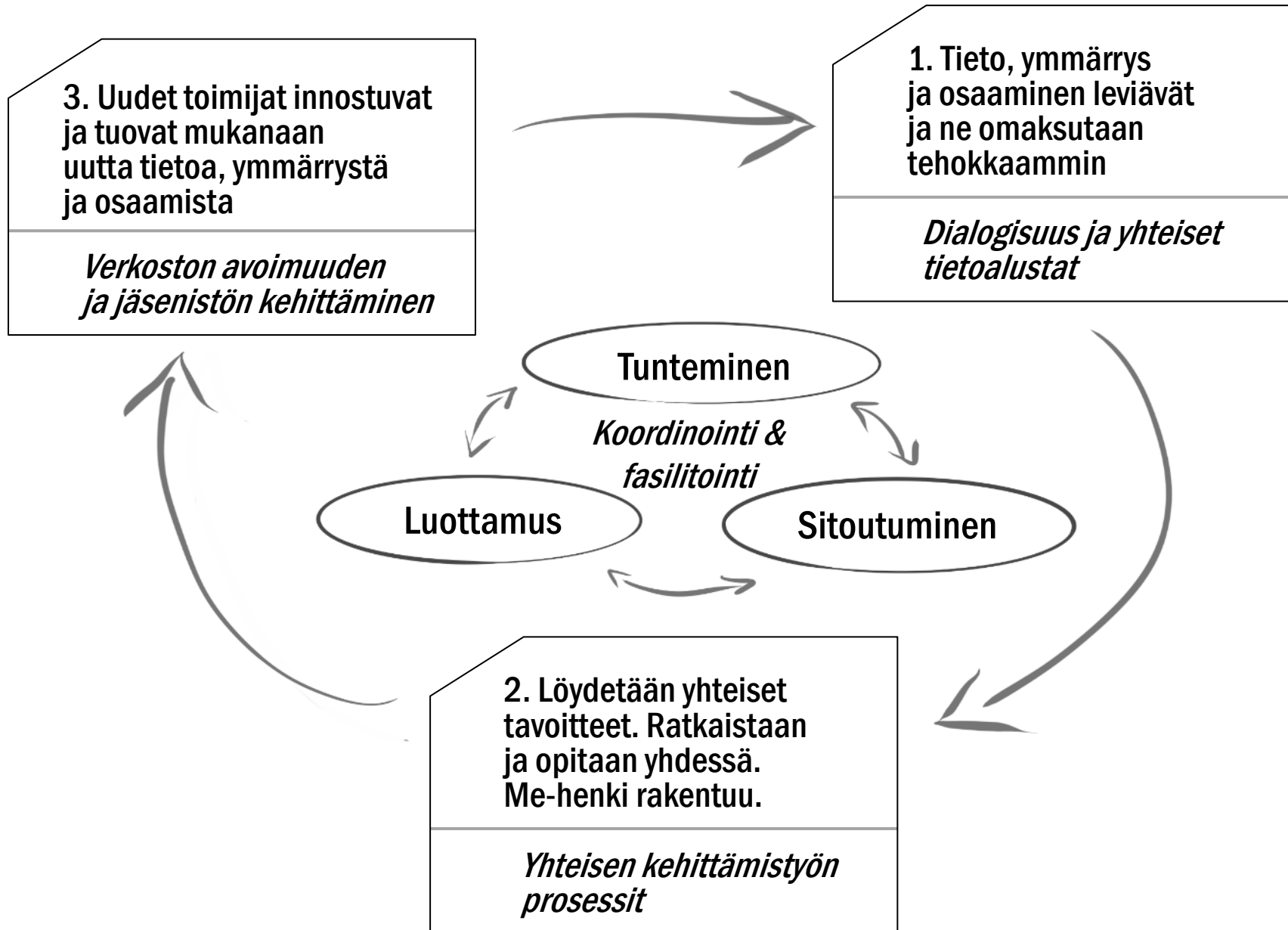
Yhdessä kehittäen

Verkostotyön ydin

Tunteminen	Luottamus	Sitoutuminen
Nimi, kasvot ja taustaorganisaatio sekä ihminen tittelien takana	Hyväntahtoisuus	Halu tehdä lupauksia: omaehtoisuus, merkityksellisyys, kytkeytyneisyys
Osaaminen ja kyvyt	Osaaminen ja kyvyt	Osaaminen ja kyvyt
Tarpeet ja odotukset	Haavoittuvuus	Rakenteelliset tekijät: estäjät ja mahdollistajat
Yhteinen historia	Johdonmukaisuus	Lupausten pitäminen

Yhdessä oppien

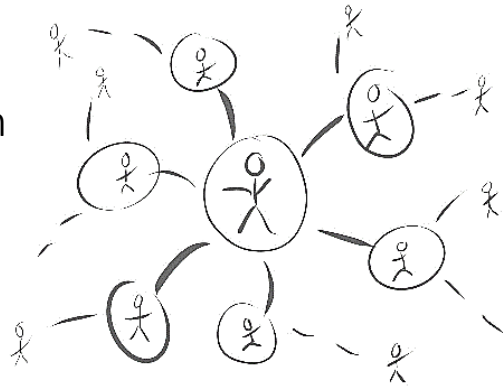

Verkostojohdamisen
strategiset vaiheet ja
toimintatavat

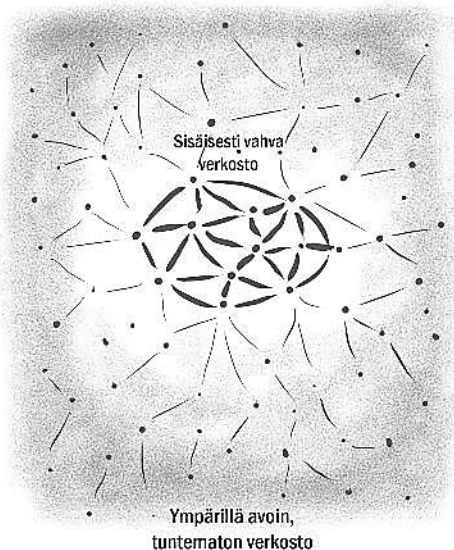
Verkostoyhteistyön strateginen jatkumo

Verkoston hahmottaminen yhteisen tilannekuvan pohjalta

1

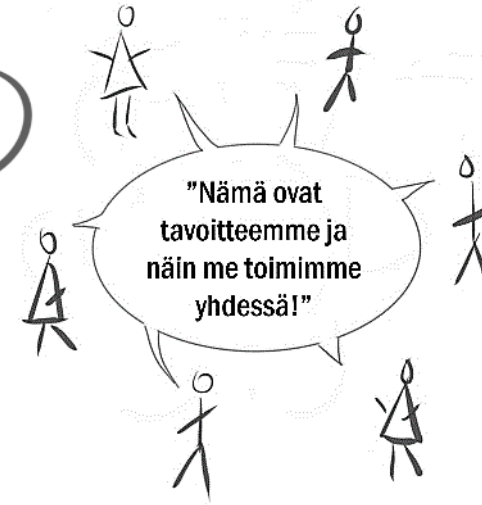
Yhteistyön tulosten ja vaikutusten arviointi ja yhteinen reflektio

4

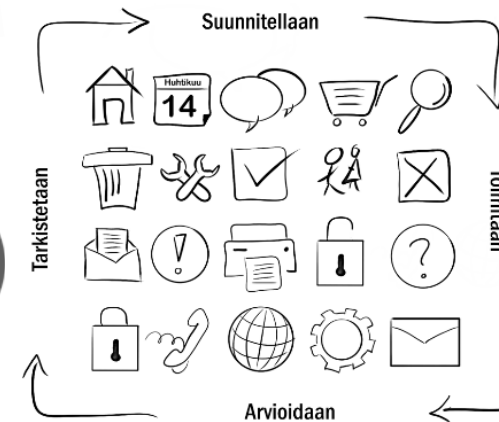
Miksi?
Kuka? Miten?
Mitä?
Millä resursseilla?

2

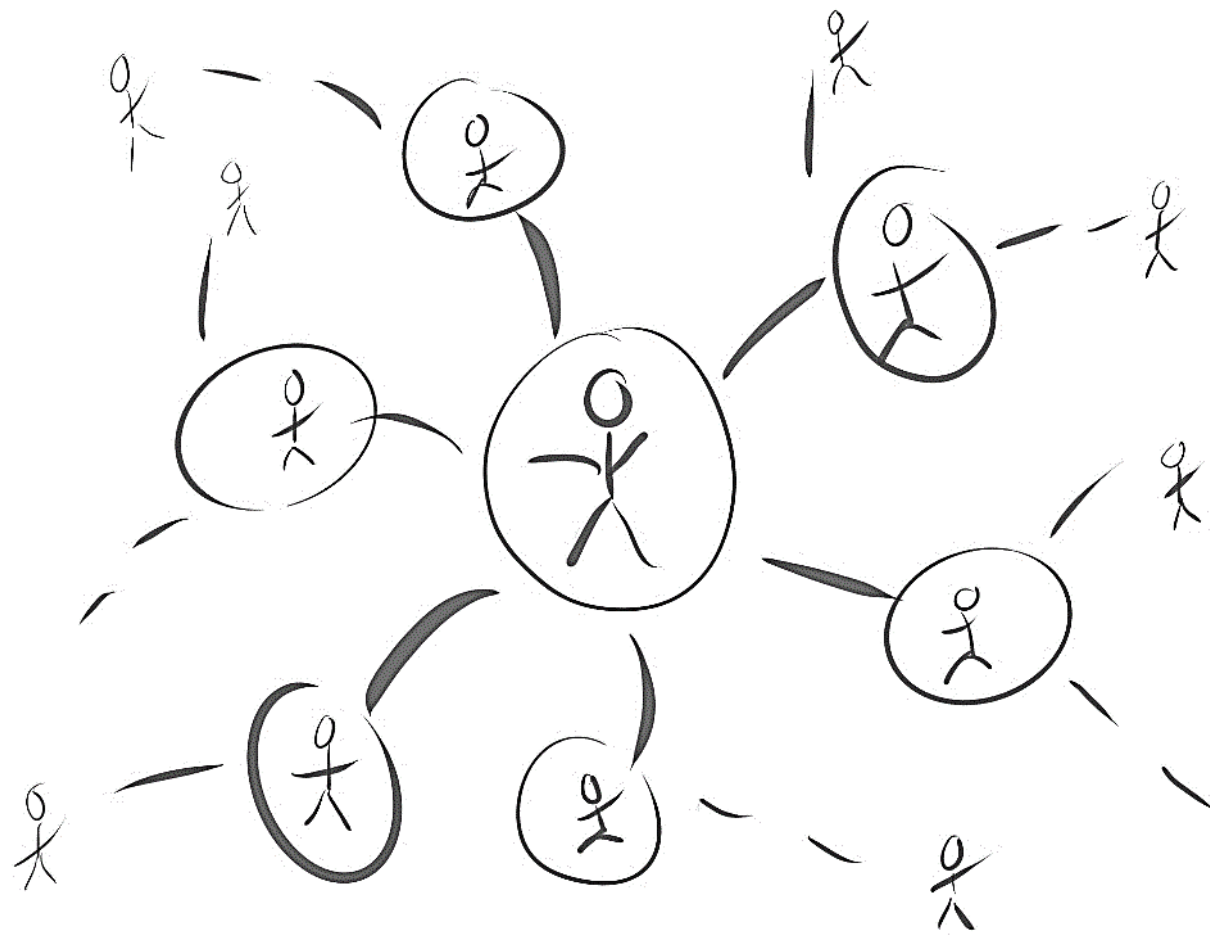
Yhteistyön toimintatapojen ja tavoitteiden valinta ja päivittäminen

3

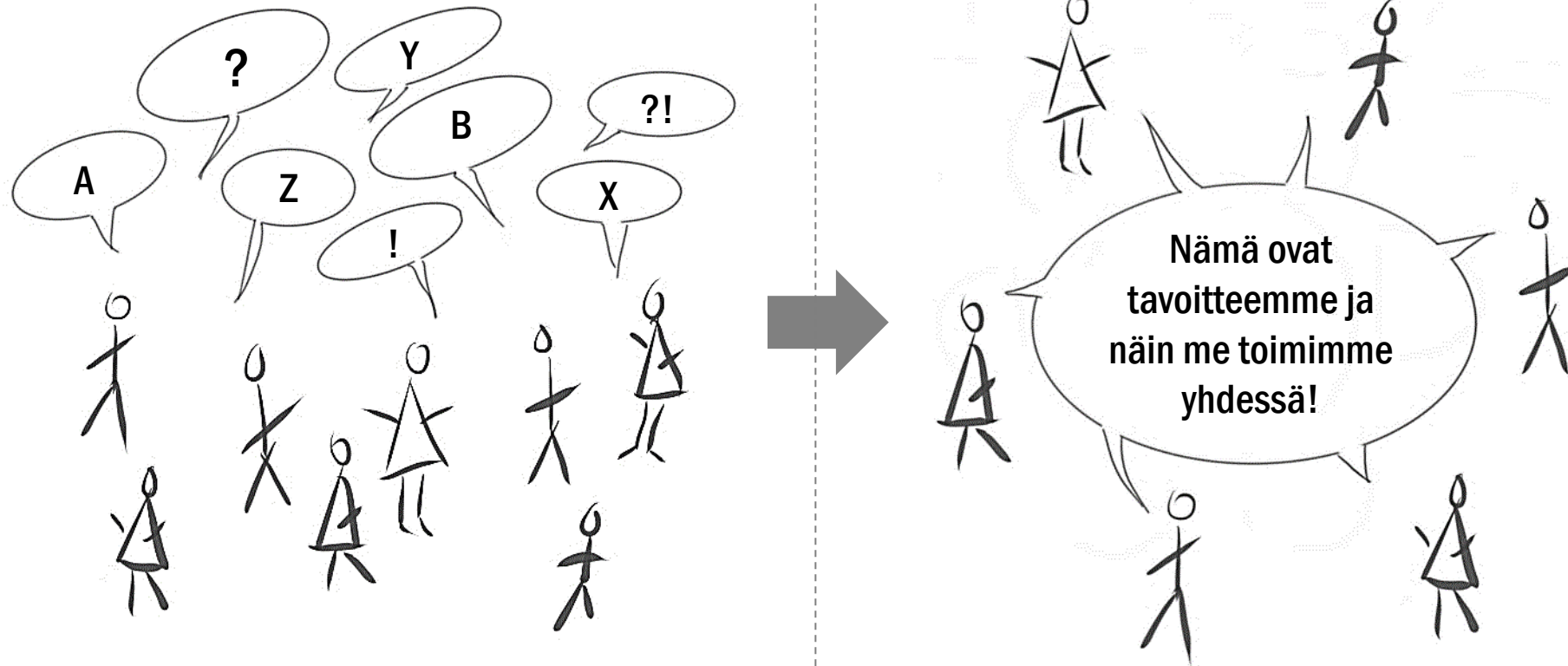

Konkreettisen etenemisen ja toiminnan koordinointi ja fasilitointi

Verkoston näkyväksi tekeminen ja kokoaminen

Tavoitteiden ja toimintatapojen sopiminen

Tyypillisiä tavoitteita verkostotyölle

Asiakkaan laadukas palveleminen

”Yksi luukku” – ”ei pompotella asiakasta”

Työnteon sujuvuus ja tehokkuus

”Sujuvat prosessit” – ”ei hukata resursseja”

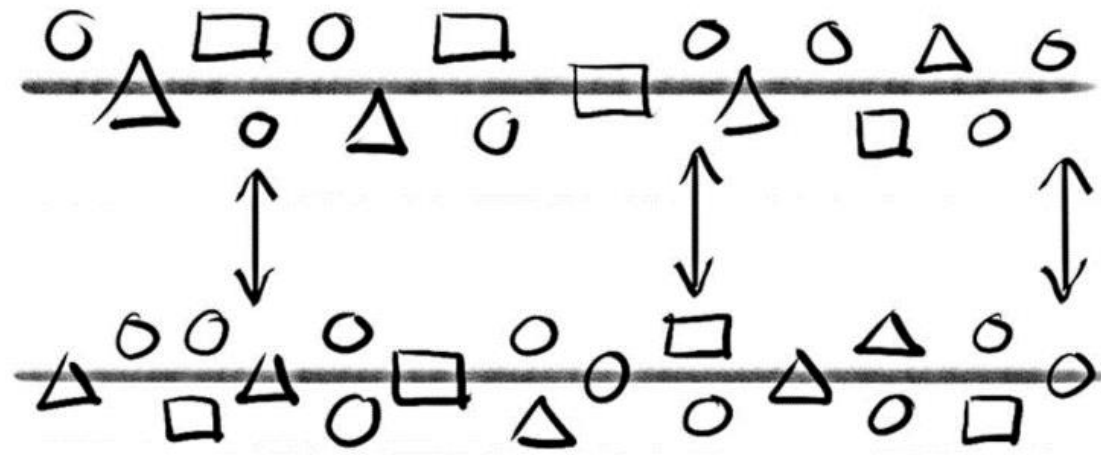
Ilmiö, joka on verkostolle uhka tai mahdollisuus

”Maailma muuttuu – vastataan tähän muutokseen yhdessä”

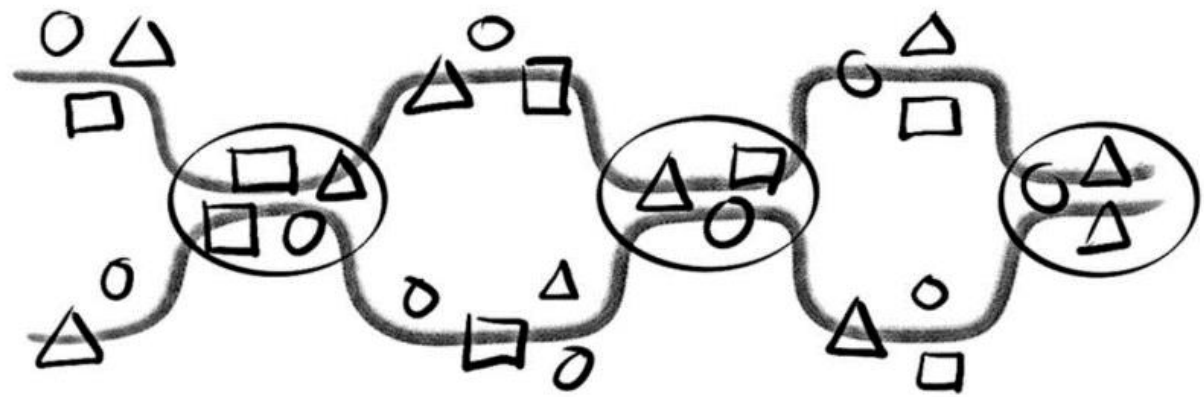
Päämäärien saavuttaminen

”Visiomme/strategiamme on, että tulevaisuudessa...”

Rinnakkain tekemistä

Yhdessä tekemistä

Koordinoointia ja fasilitoointia

Koordinointi: oikeat toimijat ja resurssit kohtaavat oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa

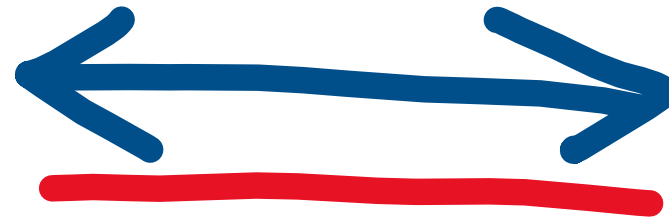
- Vuosikello
- Yhteystietolistat
- Ajantasaisuus
- Ennakointi
- ...

Fasilitointi: laadukkaat kohtaamiset

- Varataan riittävästi mutta ei liikaa aikaa kohtaamiseen
- Dialogisuus: pysähtymistä tärkeän äärelle ja yhteistä ajattelua avoimesti ja luottamuksella
- Tehokkuus: yhteistä päätöksentekoa ja tunne konkretian edistämisestä
- Palvelumuotoilua, lean-työskentelyä, ”art of hosting”...

Mistä asemasta tai näkökulmasta käsin **johdat**, **fasilitoit** tai **osallistut** yhteiskehittämiseen ja yhteiseen päätöksentekoon?

"Toisten puolesta tietäminen"

"Yhteisen ymmärryksen ohjaaminen"

"Alustan rakentaminen itseohjautuvalle ymmärrykselle"

... ja osaatko soveltaa näitä kaikkia johtamisen, fasilitoinnin ja osallistumisen tapoja tilanteen ja tarpeen mukaisesti?

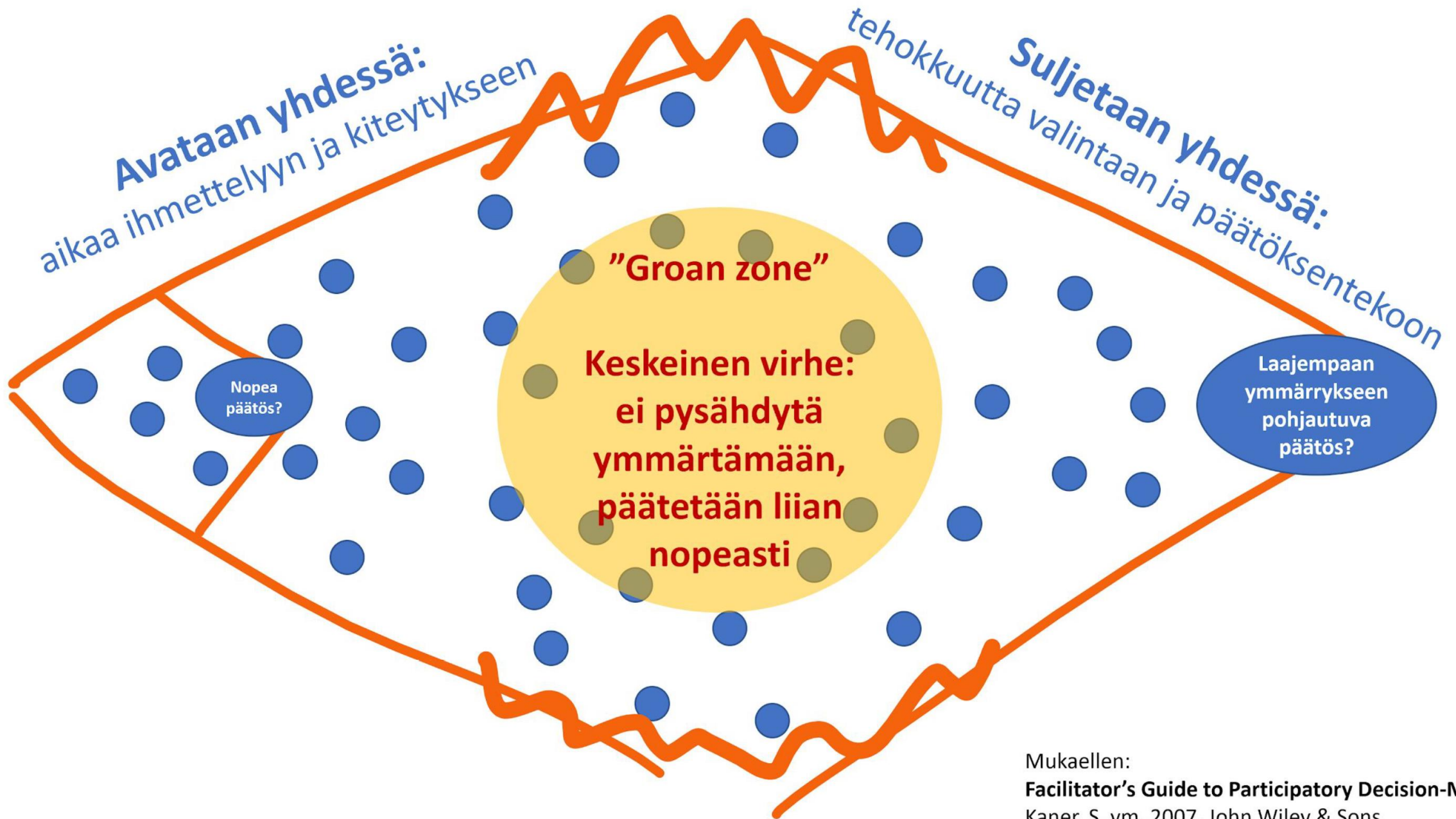

Yhdessä oppimista eri tavoin

Opettaminen	Fasilitointi	Emännöinti
Tiedon ja osaamisen välittäminen opettajalta opetettavalle	Tiedon ja osaamisen luominen yhdessä ohjatusti	Tiedon ja osaamisen luominen yhdessä itseohjautuen
Opetuksen koordinoija määrittelee oppimisprosessissa opittavat asiat	Fasilitoija valmistelee oppimista edistävät kysymykset ja työtavat	Emäntä kutsuu oppijat oppimaan yhdessä yhteiseen oppimistilaan
Opetuksen koordinoija huolehtii siitä, että opetuksen sisältö on laadukasta	Fasilitoija huolehtii siitä, että kaikki pysyvät mukana oppimisprosessissa	Emäntä huolehtii siitä, että oppijoiden tarpeet tulevat huomioiduksi
Esimerkiksi asiantuntijaluento, jossa asiantuntija pitää alustuksen ja keskusteluttaa oppijoita	Esimerkiksi learning café, jossa fasilitoija ohjaa asiantuntijoita työskentelemään yhdessä oppimispöydissä kiertäen	Esimerkiksi open space, jonne emäntä kutsuu asiantuntijoita työskentelemään yhdessä itseorganisoituvasti

Tarkoituksenmukaista päätöksentekoa

Päätöksenteko ylhäältä alas	Päätöksenteko ohjatusti	Päätöksenteko itseohjautuvasti
Joku tekee päätökset verkoston puolesta	Yhteiset päätökset fasilitoidaan	Kukin toimija päättää vapaasti ja omaehtoisesti
		

Mukaellen:

Facilitator's Guide to Participatory Decision-Making.

Kaner, S. ym. 2007, John Wiley & Sons

Yhteisesti sovittavia toimintatapoja

- Miten toimintaa koordinoidaan ja fasilitoidaan?
- Miten rakennetaan tuntemista, luottamusta ja sitoutumista?
- Miten ja kuinka usein järjestetään verkostotapaamisia ja muita yhteisiä kohtaamisia?
- Minkälaista toimintaa järjestetään: tiedonvälitystä, keskusteluja, foorumeita, vapaata vai tavoitteellista yhdessä oppimista, yhteisiä hankkeita vai jotain muuta?
- Miten verkoston jäsenet viestivät keskenään, käyvät dialogia ja käsittelevät tietoa yhdessä?
- Miten verkostossa tehdään päätöksiä?
- Miten verkoston jäsenistöä kehitetään ja miten uudet toimijat saatetaan mukaan verkostoon?
- Minkälaisia rooleja toimijat voivat ottaa?
- Minkälaista sitoutumista odotetaan?
- Minkälaisia resursseja osallistujien toivotaan panostavan verkostotyöhön?
- Miten huomioidaan tai otetaan mukaan erilaisia kohderyhmiä, joilla on erilaisia tarpeita?
- Miten huomioidaan ja informoidaan verkoston osallistujien taustaorganisaatiot ja muut sidosryhmät?
- Miten toimintaa rahoitetaan ja resursoidaan?
- Miten verkoston toimintaa ja tuloksia seurataan ja arvioidaan yhdessä?
- Miten toimintaa kehitetään ja uudistetaan yhdessä?

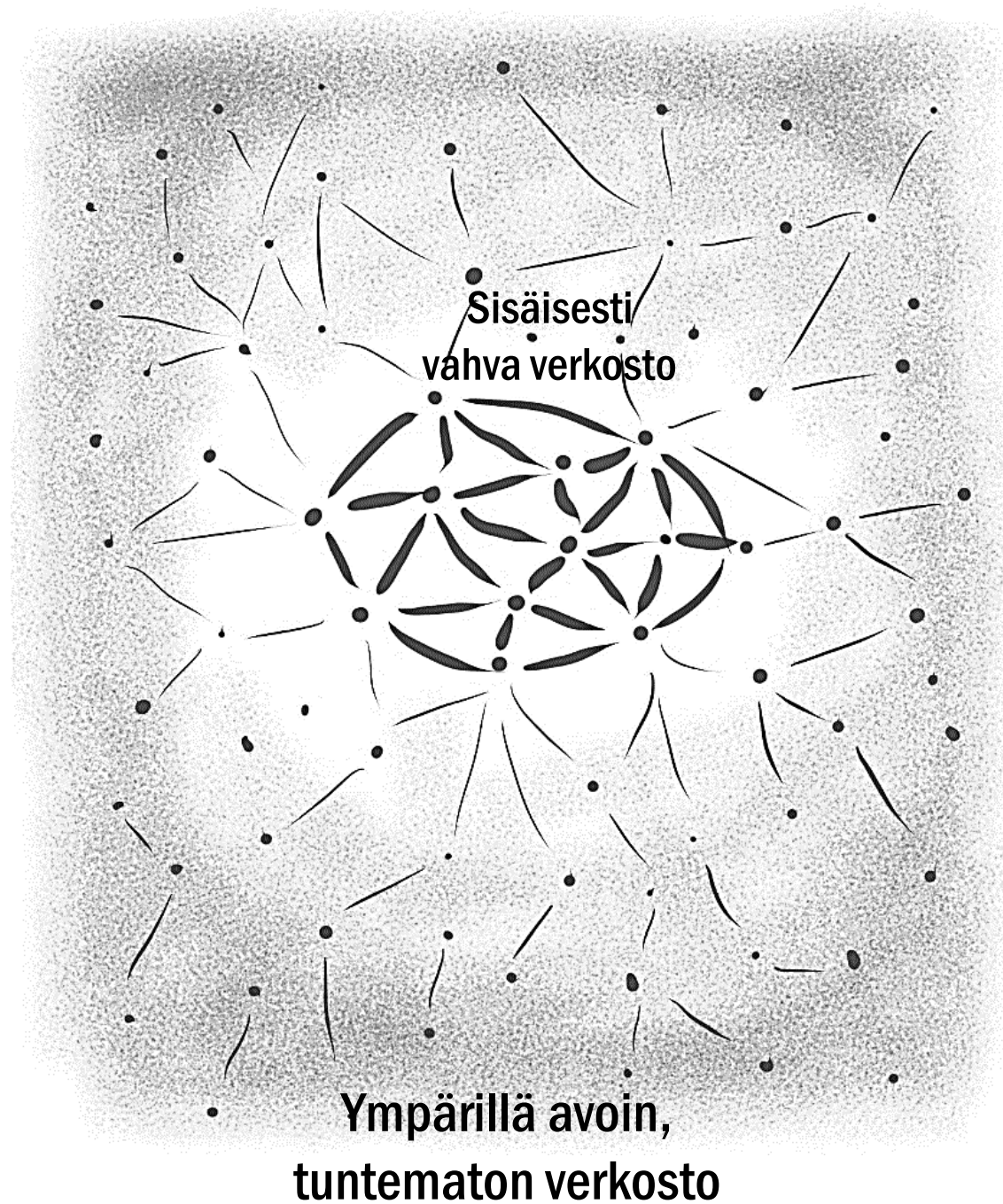
Yhdessä eteneminen

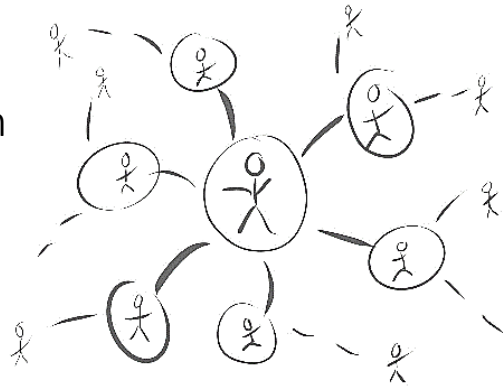
- 4 -

Vaikutusten arviointi ja levittäminen

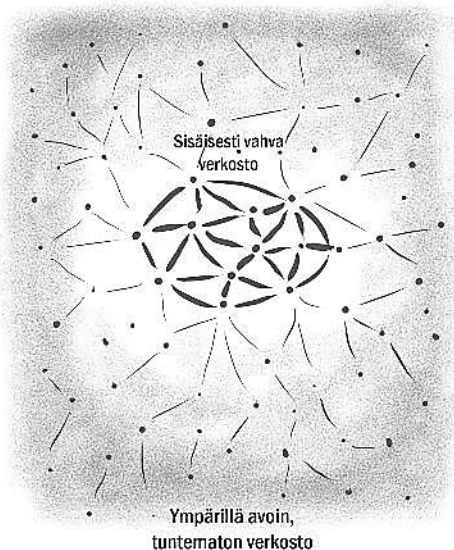
Verkostoyhteistyön strateginen jatkumo

Verkoston hahmottaminen yhteisen tilannekuvan pohjalta

1

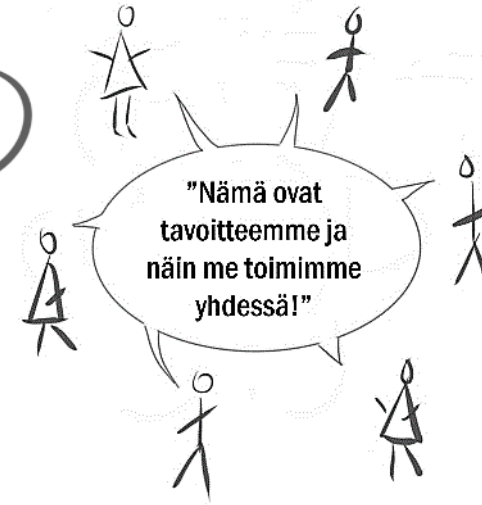
Yhteistyön tulosten ja vaikutusten arviointi ja yhteinen reflektio

4

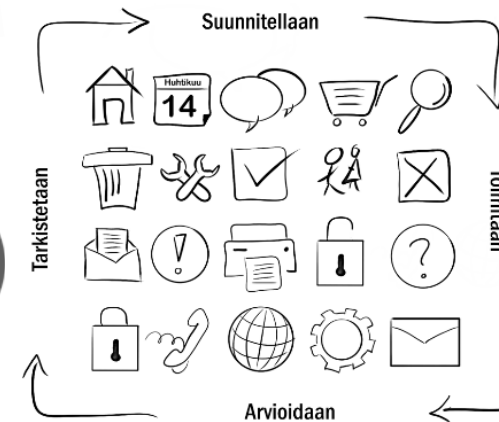
Miksi?
Kuka? Miten?
Mitä?
Millä resursseilla?

2

Yhteistyön toimintatapojen ja tavoitteiden valinta ja päivittäminen

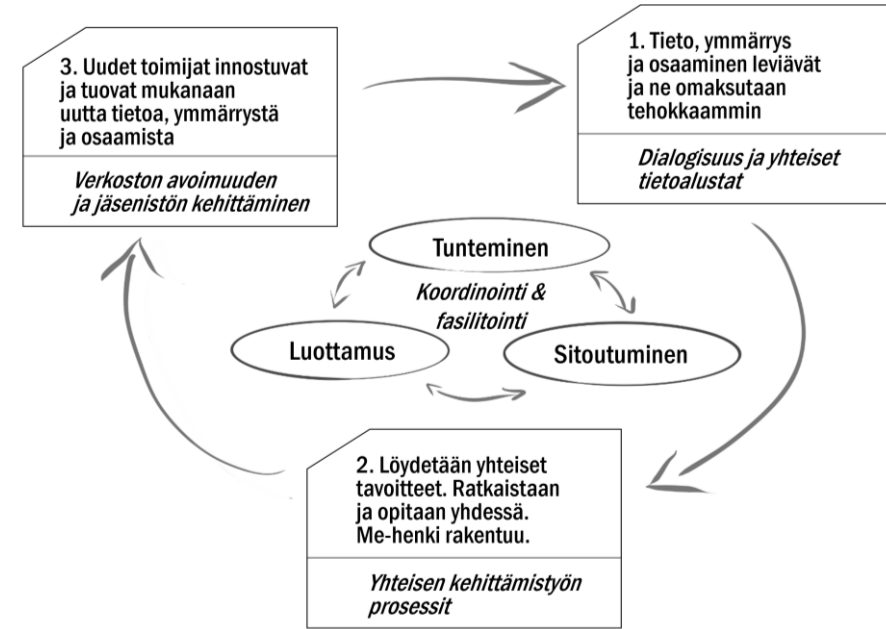
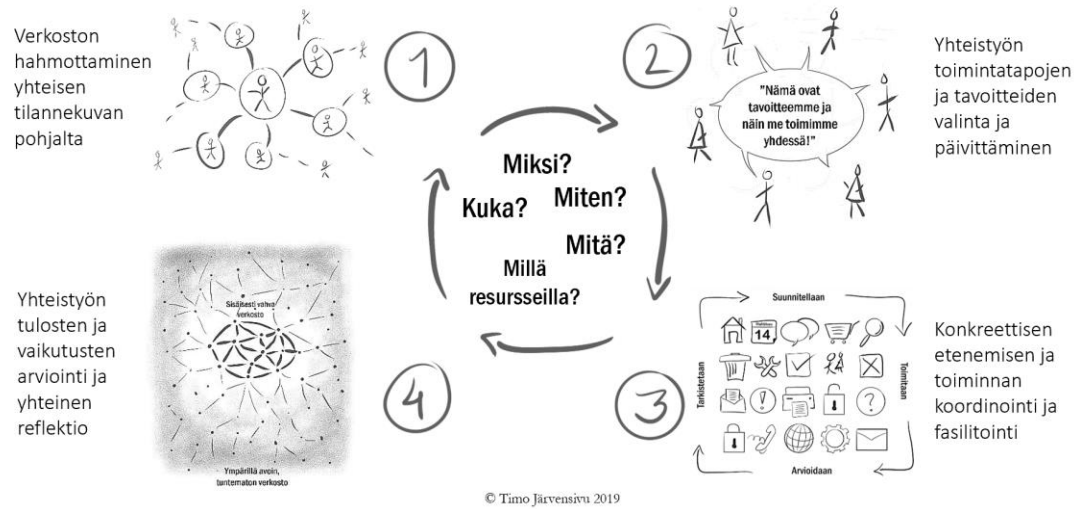
3

Konkreettisen etenemisen ja toiminnan koordinointi ja fasilitointi

Työstämistä ja keskustelua: Miten hyvin verkostomme toimivat ja miten voimme vahvistaa niiden toimivuutta?

Verkostoyhteistyön strateginen jatkumo

Yhdessä oppimista eri tavoin

Opettaminen	Fasilitointi	Emännöinti
Tiedon ja osaamisen välittäminen opettajalta opetettavalle	Tiedon ja osaamisen luominen yhdessä ohjatusti	Tiedon ja osaamisen luominen yhdessä itseohjautuen
Opetuksen koordinoija määrittelee oppimisprosessissa opittavat asiat	Fasilitoija valmistelee oppimista edistävät kysymykset ja työtavat	Emäntä kutsuu oppijat oppimaan yhdessä yhteiseen oppimistilaan
Opetuksen koordinoija huolehtii siitä, että opetuksen sisältö on laadukasta	Fasilitoija huolehtii siitä, että kaikki pysyvät mukana oppimisprosessissa	Emäntä huolehtii siitä, että oppijoiden tarpeet tulevat huomioituksi
Esimerkiksi asiantuntijaluento, jossa asiantuntija pitää alustuksen ja keskusteluttaa oppijoita	Esimerkiksi learning café, jossa fasilitoija ohjaa asiantuntijoita työskentelemään yhdessä oppimispöydissä kiertäen	Esimerkiksi open space, jonne emäntä kutsuu asiantuntijoita työskentelemään yhdessä itseorganisoituvasti

